

Pelastustoimi ja varautuminen

Lapin hyvinvointialue
PL 8041
96101 Rovaniemi

Korjausmääräys

Lapin pelastustoimen palvelutason huomattavien epäkohtien korjaaminen Torniossa ja Rovaniemellä

Taustaksi

Lapin aluehallintovirasto (jatkossa aluehallintovirasto) on pelastustoimen valvonnassaan havainnut, että Lapin hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasossa esiintyy pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 18 §:n mukaisia huomattavia epäkohtia pelastustoiminnan toimintavalmiusajan riskiruuutukohtaisissa toteutumisissa Rovaniemellä kahdessa kantakaupungin riskiruuudussa (Rantavitikka, Nivavaara) sekä Torniossa kahdessa riskiruuudussa (Suensaari, Röyttä).

Pelastustoimen järjestämislain 18 §:n mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso on riittävä. Jos palvelutasossa on aluehallintoviraston arvion mukaan huomattavia puutteita tai epäkohtia eikä niitä korjata aluehallintoviraston asettamassa määräajassa, aluehallintovirasto voi määräajassa velvoittaa hyvinvointialueen oikaisemaan sen, mitä on tehty tai lyöty laimin.

Pelastustoimen järjestämislain perusteluissa (HE 241/2020 vp) todetaan, että palvelutason arvioinnissa aluehallintoviraston arvioi, ovatko pelastustoimen palvelut suunniteltu ja toteutettu siten, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet (=pelastustoiminta) voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Aluehallintovirasto arvioi pelastustoimen palvelutason riittävyyttä alueen paikallisten onnettomuusuhkien ja tarpeiden perusteella. Arvion perusteina ovat alueen uhkien arviointi sekä hyvinvointialueen pelastustoimen toimialueen ominaisuudet. Arvioinnin lähteenä toimivat hyvinvointialueen pelastustoimen tuottamat asiakirjat, sisäministeriön valtakunnalliset ohjeet

sekä aluehallintoviraston valvontatoiminnan lähteet, selvitykset, asiantuntija-arviointi sekä onnettomuus- ja toimintatilastot (Pronto, pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto).

Sisäministeriön antaman pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (16.4.2012, 21/2012) mukaan aluehallintovirasto valvoo ensimmäisen yksikön saapumisaikaa onnettomuuspaikalle sekä pelastustoiminnan toimintavalmiusajan toteutumista.

Vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 % tehtävistä.

Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto on päättänyt (20.11.2023) Lapin hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä 2024–2025 pelastustoimen toimintavalmiusajoista seuraavaa: *”Ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteet toteutuvat sisäministeriön pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti riskiluokittain vähintään 50 %:ssa kaikista kiireellisistä tehtävistä.”*

Lisäksi palvelutason kehittämistarpeen osalta on päätetty, että *”Turvataan ensimmäisen pelastusyksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajan toteutuminen vähintään 50 % kaikista kiireellisistä tehtävistä.*

Pelastusasemaverkostoa kehitetään siten, että tavoite voidaan saavuttaa.”

Lapin hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä vuosille 2024–2025 on todettu lukumääräisesti riskiruuduissa olevat palvelutason puutteet.

Asiassa hankitut selvitykset ja asian käsittely aluehallintovirastossa

Aluehallintovirasto on pyytänyt Lapin alueen pelastustoimelta selvitystä palvelutasossa olevista epäkohdista 27.11.2017 (LAAVI/1364/2017).

Selvityspyynnössä osoitettiin epäkohtia tällöin muun muassa Tornion Suensaaren (ruutu 476860) ja Röyttän (470786) riskiruuduissa.

Rovaniemen kantakaupungin alueella olevissa riskiruuduissa Rantavitikka (522833) ja Nivavaara (525539) ei ollut tällöin

toimintavalmiusaikapuutteita, johtuen siitä, että Rantavitikka oli 2-riskiluokan ruutu ja Nivavaaran oli tehtävämäärä pieni.

Alueen pelastustoimen 28.12.2017 antamassa selvityksessä ei kiistetty havaittuja epäkohtia, ja lueteltiin toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi.

Ainoana todettuna ratkaisuna selvityksessä oli parantaa

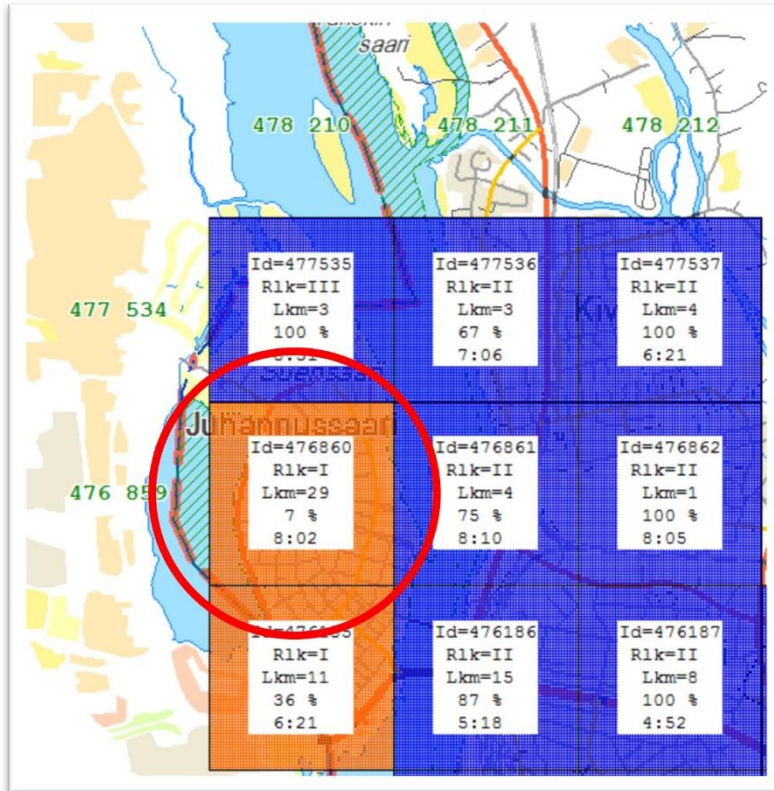
toimintavalmiusaikoja ongelmaruutujen osalta rakentamalla uusia paloasemia ja miehittää ne 24/7.

Aluehallintoviraston syksyllä 2024 tekemässä tarkastelussa on tullut ilmi, ettei Tornion Suensaaren I-riskiluokan ruutua (476860) eikä Röyttän II-riskiluokan ruutua (470786) edelleenkään saavuteta pelastustoimen ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan osalta, huolimatta siitä, että puutteet ovat olleet havaittavissa jo vuosia. Riskiruutujen toimintavalmisajat ensimmäisen yksikön osalta ovat olleet puutteellisia jokaisena vuonna ainakin vuodesta 2013 alkaen.

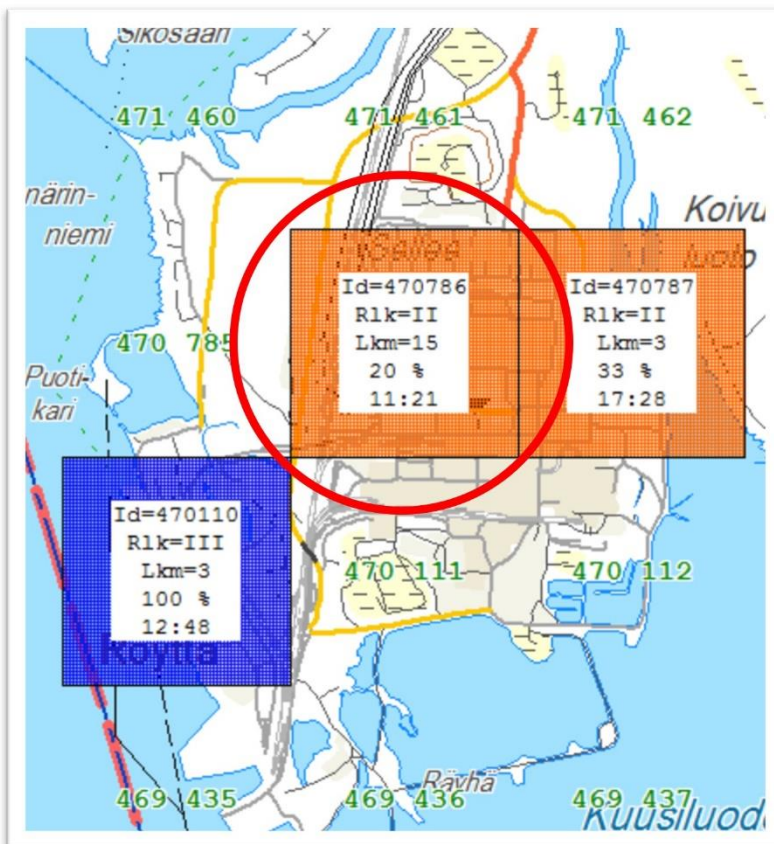
Rovaniemen kantakaupungin alueella olevista ruuduista Nivavaaran II-riskiluokan ruutua (525539) ei ole tavoitettu ensimmäisen yksikön osalta yhtenäkkään vuonna riittävän nopeasti vuosina 2014–2024. Rantavitikon I-luokan riskiruutua (522833) ei ole tavoitettu riittävän nopeasti ensimmäisen yksikön osalta sen noustua II-riskiluokasta I-riskiluokkaan vuonna 2017.

Lisäksi on otettava huomioon, että Rovaniemen Ounasmetsän riskiruutu on nousut II-riskiluokasta I-riskiluokkaan vuoden 2024 alusta.

Ruutujen sijainnit näkyvät kuvissa 1–4 ja taulukoissa 1 ja 2 on toteutuneet toimintavalmisajat ensimmäisen yksikön sekä pelastustoiminnan osalta.

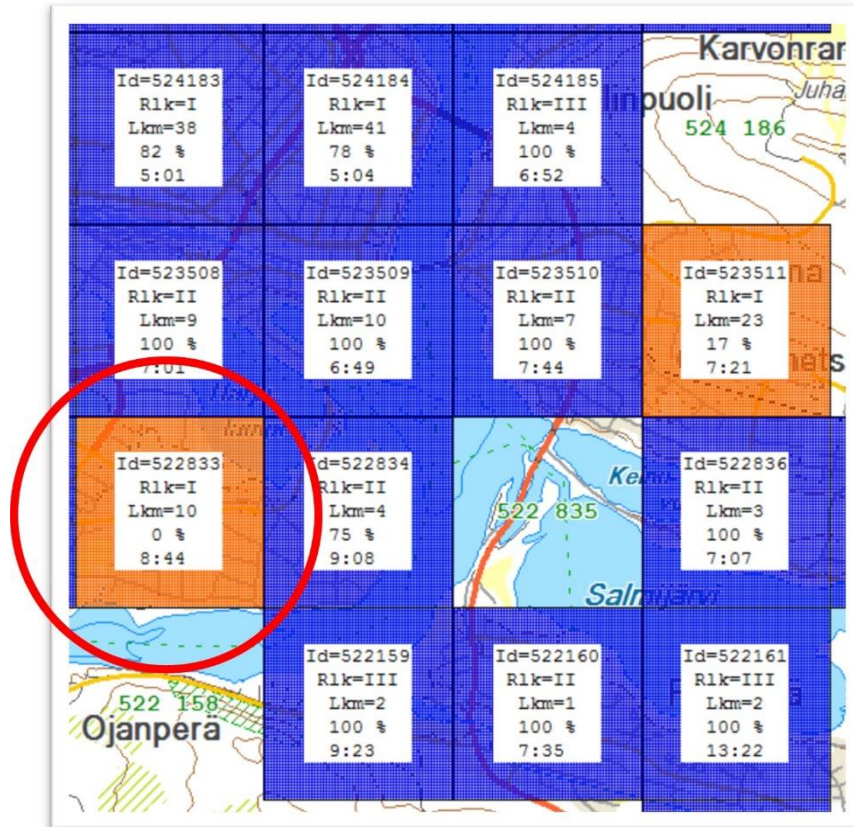

Kuva 1. Suensaaren toimintavalmius ensimmäisen yksikön osalta 1.1.2024-31.10.202

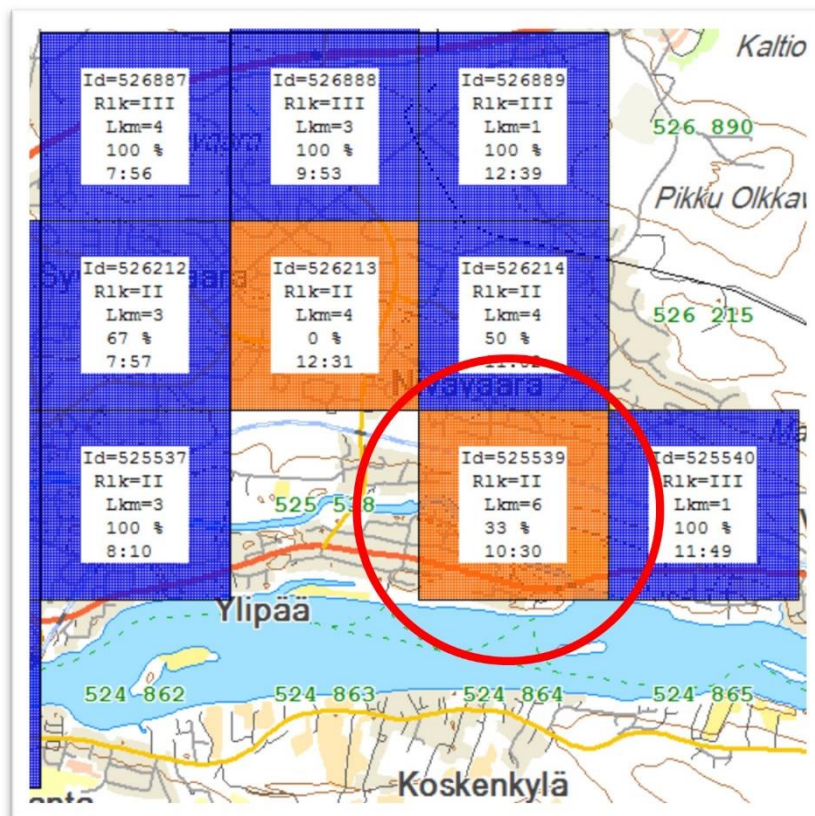

Kuva 2. Röntän toimintavalmius ensimmäisen yksikön osalta 1.1.2024-31.10.202

Kuva 3. Rantavitikon toimintavalmius ensimmäisen yksikön osalta 1.1.2024-31.10.2024

Kuva 4. Nivavaaran toimintavalmius ensimmäisen yksikön osalta 1.1.2024-31.10.2024

Taulukko 1. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikojen toteutuminen 2019–2024

Ensimmäisen yksikön toimintavalmius								2024
Kunta	Riskiluokka	Ruutu/Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023	(1.1.2024-31.10.2024)
Tornio	1	476860 (Suensaari)	25 %, 6:40 min, 36 teht.	4 %, 7:13 min, 25 teht.	17 %, 6:46 min, 30 teht.	16 %, 6:54 min, 25 teht.	13 %, 7:14 min, 23 teht.	7 %, 8:02 min, 28 teht.
Tornio	2	470786 (Röyttä)	33 %, 10:51 min, 9 teht.	21 %, 12:01 min, 14 teht.	33 %, 10:45 min, 15 teht.	33 %, 11:30 min, 6 teht.	42 %, 10:59 min, 12 teht.	20 %, 11:21 min, 15 teht.
Rovaniemi	1 (2017-->)	522833 (Rantavitikka)	0 %, 8:07 min, 13 teht.	8 %, 9:47 min, 13 teht.	6 %, 9:52 min, 17 teht.	7 %, 8:27 min, 15 teht.	0 %, 8:38 min, 14 teht.	0 %, 8:44 min, 10 teht.
Rovaniemi	2	525539 (Nivavaara)	43 %, 10:39 min, 7 teht.	0 %, 12:11 min, 2 teht.	20 %, 11:39 min, 5 teht.	14 %, 12:47 min, 7 teht.	33 %, 12:15 min, 3 teht.	33 %, 10:30 min, 6 teht.
Rovaniemi	1 (2024 -->)	523511 (Ounasmettä)	75 %, 7:41 min, 28 teht.	85 %, 8:28 min, 26 teht.	81 %, 8:10 min, 27 teht.	86 %, 7:41 min, 22 teht.	95 %, 7:03 min, 21 teht.	17 %, 7:21 min, 23 teht.

Taulukko 2. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikojen toteutuminen 2019–2024

Pelastustoiminnan toimintavalmius								2024
Kunta	Riskiluokka	Ruutu/Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023	(1.1.2024-31.10.2024)
Tornio	1	476860 (Suensaari)	25 %, 12:00 min, 4 teht.	20 %, 12:10 min, 5 teht.	33 %, 11:58 min, 6 teht.	25 %, 11:25 min, 4 teht.	100 %, 7:25 min, 2 teht.	60 %, 8:56 min, 5 teht.
Tornio	2	470786 (Röyttä)	50 %, 14:15 min, 6 teht.	33 %, 14:45 min, 9 teht.	36 %, 14:44 min, 11 teht.	0 %, 16:04 min, 2 teht.	75 %, 11:47 min, 8 teht.	58 %, 13:36 min, 12 teht.
Rovaniemi	1 (2017 alk.)	522833 (Rantavitikka)	0 %, 13:10 min, 4 teht.	0 %, 14:51 min, 6 teht.	33 %, 14:46 min, 3 teht.	0 %, 13:27 min, 7 teht.	50 %, 11:22 min, 2 teht.	0 %, 13:26 min, 2 teht.
Rovaniemi	2	525539 (Nivavaara)	67 %, 13:18 min, 3 teht.	Ei mitattuja tehtäviä	Ei mitattuja tehtäviä	Ei mitattuja tehtäviä	Ei mitattuja tehtäviä	50 %, 15:28 min, 2 teht.
Rovaniemi	1 (2024 alk.)	523511 (Ounasmettä)	86 %, 11:40 min, 7 teht.	100 %, 11:31 min, 5 teht.	100 %, 10:36 min, 2 teht.	100 %, 10:52 min, 1 teht.	100 %, 9:56 min, 6 teht.	80 %, 10:39 min, 5 teht.

Aluehallintoviraston tekemällä valvontakäynnillä 30.8.2024 toimintavalmiusaikapuuhteista on keskusteltu ja 7.10.2024 aluehallintovirasto on pyytänyt Lapin hyvinvointialueelta selvitystä asiassa.

Lapin hyvinvointialueen aluehallitus on 16.10.2024 antanut selvityksen, jossa todetaan, että selvityspyynnössä esiin tuodut Tornion ja Rovaniemen toimintavalmiusaikapuuhteet pitävät paikkansa.

Selvityksen mukaan kyseessä olevissa riskiruuduissa on ollut puutteita pitkään, ja syynä toimintavalmiusajan toteutumatta jäämiselle on pelastusasemien sijainti verrattuna riskiruutuihin.

- Tornion Röyttän alueella päästään toimintavalmiusaikavoitteeseen, kun Outokumpu Oyj:n kanssa saadaan solmittua tehdaspalokuntasopimus koskien tehtaan pelastusryhmää. Neuvottelut ovat kesken.
- Tornion Suensaaren osalta toimintavalmiusaikaongelma voitaisiin poistaa, mikäli uusi toimintavalmiuden suunnitteluohje hyväksyy kärkiyksiköiden käytön toimintavalmiusaikaa laskettaessa. Selvityksen mukaan kärkiyksikkö ja sen henkilöstön lisäys ei ole mahdollista talouskehyksessä 2025-2028.
- Rovaniemen toimintavalmiuspuutteet Rantavitikan ja Nivavaaran osalta voivat selvityksen mukaan poistua vasta, kun alueelle valmistuu uusi pelastusasema. Nykyiseltä pelastusaseman paikalta ja nykyisin resurssein muuta ratkaisua ei ole. Selvityksen mukaan pelastuslaitos

pyrkii vaikuttamaan tienpitäjiin liikenneturvallisuutta parantavien ja onnettomuuksia vähentävien liikennejärjestelyiden aikaansaamiseksi erityisesti Kuusamontien ja Myllymäentien alueella (Nivavaaran ruutu).

Aluehallintovirasto ei arvioi selvityksessä suunniteltuja tai toteutettuja yksittäisiä toimenpiteitä, mutta toteaa niistä seuraavaa:

- Outokumpu Oyj:n tehdaspalokuntaa ei tällä hetkellä katsota olevan osa pelastustoimen järjestelmää, koska sillä ei ole pelastuslain mukaista sopimusta pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta Lapin hyvinvointialueen kanssa.
- Tornion Suensaaren osalta hyvinvointialue on selvityksessään todennut kärkiyksikön käytön korjaavana toimenpiteenä. Aluehallintovirasto pyytää hyvinvointialuetta huomioimaan, että voimassa olevakaan toimintavalmiuden suunnitteluohje ei estä kärkiyksiköiden käyttöä; kaikki pelastustoiminnan muodostelmat voidaan koota tarkoituksenmukaisella tavalla riippumatta siitä, mistä henkilöt onnettomuuspaikalle tulevat. Olennaista on, että muodostelma kykenee aloittamaan tehokkaan pelastustoiminnan riskiluokittain määritetyssä ajassa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että käytettäessä kärkiyksikköä, tulee muodostelman täytyä vähintään pelastusryhmäksi riskiluokittain määrittelyssä ajassa tehokkaan pelastustoiminnan alkamisen mahdollistamiseksi.
- Pelastuslaitoksen pyrkimykset vaikuttaa Nivavaaran liikennejärjestelyihin liikenneturvallisuuden parantamiseksi ja onnettomuuksien vähentämiseksi eivät itsessään paranna pelastuslaitoksen toimintavalmiusaikoja.

Kuuleminen

Lapin hyvinvointialueen aluehallitus on antanut selityksensä (560 § / 11.12.2024) kuulemispyyntöön: *"Lapin hyvinvointialue viittaa epäkohtien osalta aiemmin antamaansa selvitykseen. Selvityksessä on todettu ne toimet, jotka ovat mahdollisia ongelman korjaamiseksi ja todettu, että hyvinvointialueelle osoitettu, pelastustoimen kriteereillä määrittyvä, yleiskatteellinen valtionrahoitus ei kata kaikilta osin lakisääteisen palvelutason ylläpitämiseksi vaadittavan palvelutason kustannuksia. Lisäksi hyvinvointialue toteaa, että pelastustoimen rakennusinvestointeihin*

rakennettu vuosittainen lainanottovaltuusmenettely ja sen rytmitys hidastavat merkittävästi välttämättömienkin rakennusinvestointien toteuttamista.

Hyvinvointialueen selvityksestä ilmenevien toimenpiteiden lisäksi pelastuslaitos kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tehtävien kiireellisyysluokat ko. ruuduissa kirjataan Pronto-järjestelmään niiden tosiasiallisen kiireellisyyden mukaisesti. Riskiruutujen tehtäviä analysoitaessa on havaittu, että kokonaistehtävämäärässä on mukana joitakin tehtäviä, joiden kiireellisyys on merkitty todellista kiireellisyyttä vastaamattomasti, vaikka se ei todettua puutetta korjaakaan. Samoin kaikki lähtöviiveet pyritään entistä paremmin minimoimaan.

Hyvinvointialueen selvityksessä mainittu pelastuslain mukainen sopimus pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta Outokumpu Oyj:n kanssa on valmisteilla ja saataneen valmiiksi nopeassa aikataulussa. Muilta osin palvelutasopuutteiden korjaaminen on mahdollista vain talousarviokehysten puitteissa.

Lapin hyvinvointialue käy valtiovarainministeriön kanssa lisäohjauskeskusteluja ja vuoden 2025 talousarvio on niukasti ylijäämäinen. Vuosien 2023-2024 alijäämät pyritään kattamaan vuoden 2030 loppuun mennessä. Lisäksi Rovaniemen pelastusaseman rakentamisen viivästyminen on osittain seurausta vaikeuksista löytää sopivaa tonttia, ainoan sopivan tontin kaavoitusprosessin kestosta sekä siitä, että hyvinvointialueella ei ole ollut lainanottovaltuutta vaan se on jouduttu hankkimaan vuosittain erillisissä lisälainanottovaltuusmenettelyissä, joissa lopputulos on lisäksi sidottu talouden sopeuttamisohjelman etenemiseen. Edellä todetuista syistä Lapin hyvinvointialue pyytää, että korjausmääräyksen toteuttamiseen annettua aikaa pidennettäisiin vähintään vuodella, vuoden 2026 loppuun."

Johtopäätös

Aluehallintovirasto toteaa, että palvelutasossa on huomattavia epäkohtia Tornion sekä Rovaniemen alueilla. Lapin hyvinvointialue ei ole järjestänyt pelastuslaitokselle kuuluvia pelastuslain 27 § 2 momentin 4. kohdan mukaisia pelastustoiminnan tehtäviä siten, että ne voidaan toteuttaa pelastustoimen järjestämislain 3 § 2 momentin mukaisesti mahdollisimman

tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja onnettomuus- ja vaaratilanteessa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Kuulemisen yhteydessä hyvinvointialue on taloudellisten syiden takia pyytänyt korjausaikataulun pidentämistä vuodella (1.1.2026 → 1.1.2027). Määrääjän pidentäminen on perustelua ja lisäaika kohtuullinen.

Päätelmä

Aluehallintovirasto velvoittaa pelastustoimen järjestämislain 18 § nojalla Lapin hyvinvointialuetta korjaamaan sen pelastustoimen palvelutasossa esiintyvän huomattavan epäkohdan. Palvelutason tulee vastata pelastustoimen järjestämislain 3 § mukaisesti tarpeita ja uhkia ja ne on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteessa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Pelastustoiminnan palvelutason huomattavan epäkohdan korjaaminen ja palvelutason saattaminen vastaamaan pelastustoimen järjestämislain 3 § vaatimusta edellyttää, että riskiluokkien mukaiset ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajan 50 % vähimmäistavoitteet toteutuvat riskiruutukohtaisesti kaikissa alueen riskiruuduissa.

Riskiruutukohtaisessa nopeassa avunsaannissa on huomattavia epäkohtia Tornion Suensaaren riskiruudussa 476860 ja Röyttän riskiruudussa 470786 ja Rovaniemen Rantavitikan riskiruudussa 522833 ja Nivavaaran riskiruudussa 525539. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden palvelutaso tulee korjata näissä ruuduissa vastaamaan näiden alueiden paikallisia tarpeita ja uhkia siten, että ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan riskiruutukohtainen 50 % vähimmäistavoitettavuus toteutuu kaikissa ruuduissa.

Pelastustoiminnan nopean avunsaannin ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaika tulee korjata sellaiseksi, että 50 % vähimmäistavoite toteutuu riskiruutukohtaisesti mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 1.1.2027 lähtien. Aluehallintovirasto ei edellytä hyvinvointialueelta huomattavien epäkohtien poistamisessa minkään

yksittäisen keinon käyttöä. Päätöksen noudattamisen arviointi tehdään toteutuneen palvelutason perustella.

Muutoksen haku

Tähän päätökseen tyytymätön voi hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen liitteenä olevan valitusosoituksen mukaisesti.

Sovelletut säännökset ja ohjeet

Pelastustoimen järjestämislaki (631/2021) 3 §, 18 §
Pelastuslaki (349/2011) 27 §
Sisäministeriön ohje 16.4.2012 21/2012: Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje

Lisätietoja antaa tarvittaessa pelastusylitarkastaja Kai Horelli,
kai.horelli@avi.fi, puhelin 0295 016870

Johtaja Joni Henttu

Pelastusylitarkastaja Kai Horelli

Liite Valitusosoitus

Jakelu Lapin hyvinvointialue (saantitodistuksella)

Tiedoksi Hyvinvointialuejohtaja Jari Jokela (sähköpostitse)
Pelastusjohtaja Markus Aarto (sähköpostitse)
Sisäministeriön pelastusosasto (sähköpostitse)